

**Конвенція про охорону
архітектурної спадщини Європи
(укр/рос)**

Гранада, 3 жовтня 1985 року

Статус Конвенції див. ([994_415](#))

{ Конвенцію ратифіковано Законом
N 165-V ([165-16](#)) від 20.09.2006 }

Офіційний переклад

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, крім іншого, для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням,

визнаючи, що архітектурна спадщина найяскравіше віддзеркалює багатство та різноманітність культурної спадщини Європи, є бесцінним свідком нашого минулого і спільним надбанням всіх європейців,

зважаючи на **Європейську культурну конвенцію**, яка була підписана у Парижі 19 грудня 1954 року ([994_213](#)), і зокрема на її статтю 1,

враховуючи **Європейську хартію архітектурної спадщини** ([994_013](#)), ухвалену Комітетом міністрів Ради Європи 26 вересня 1975 року, і резолюцію (76) 28, яка була ухвалена 14 квітня 1976 року і яка стосується приведення законів і нормативних актів у відповідність до вимог комплексного збереження архітектурної спадщини,

зважаючи на рекомендацію 880 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи стосовно збереження європейської архітектурної спадщини,

враховуючи рекомендацію N R(80)16 Комітету міністрів державам-членам стосовно фахової підготовки архітекторів, містопланувальників, спеціалістів з цивільного будівництва та ландшафтного дизайну, а також рекомендацію N R(81)13 Комітету міністрів від 1 липня 1981 року стосовно заходів на підтримку окремих занепадаючих ремесел у загальному контексті ремісницької діяльності,

нагадуючи про важливість передачі прийдешнім поколінням системи культурних контекстів, поліпшення міського та сільського довкілля і таким чином прискорення економічного, соціального і культурного розвитку держав і регіонів,

визнаючи важливість досягнення згоди щодо головних напрямків спільної політики збереження і зміцнення архітектурної спадщини,

погодилися про таке:

Визначення архітектурної спадщини

Стаття 1

Для цілей цієї Конвенції вираз "архітектурна спадщина" включає такі нерухомі об'єкти:

1. пам'ятки: усі будівлі та споруди, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення, включаючи усі особливості їхнього технічного виконання та оздоблення;

2. архітектурні ансамблі: однорідні групи міських або сільських будівель, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення і характеризуються спільністю чітких територіальних ознак;

3. визначні місця: створені спільно людиною та природою частково забудовані ділянки, які мають чітко визначені характерні і однорідні риси, характеризуються спільністю чітких територіальних ознак і мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення.

Визначення об'єктів спадщини, що підлягають охороні

Стаття 2

Для чіткого визначення пам'яток, архітектурних ансамблів і визначних місць, що підлягають охороні, кожна Сторона зобов'язується вести їхній **облік** і у випадку загрози таким пам'яткам підготувати у найкоротші можливі строки відповідну документацію.

Правові процедури охорони

Стаття 3

Кожна Сторона зобов'язується:

1. вживати правових заходів для охорони архітектурної спадщини;

2. за допомогою таких **заходів** і діючих в кожній державі або кожному регіоні **процедур**, забезпечити охорону пам'яток, архітектурних ансамблів та визначних місць.

Стаття 4

Кожна Сторона зобов'язується:

1. запровадити відповідні контрольні і дозвільні **процедури**, необхідні для правової охорони об'єктів архітектурної спадщини;

2. запобігати спотворенню, руйнуванню або знищенню об'єктів спадщини, що охороняються. З цією метою кожна Сторона зобов'язується запровадити, якщо вона цього ще не зробила, **законодавство**, яке:

a) **вимагає подання** до відповідного компетентного органу будь-якого плану зруйнування або зміни вигляду пам'яток, що вже охороняються або щодо яких здійснюється процедура забезпечення охорони, а також будь-якого плану зміни функціонально прив'язаної до них території;

b) **вимагає подання** до відповідного компетентного органу будь-якого плану, що стосується архітектурного ансамблю або будь-якої його частини чи визначного місця і передбачає:

- зруйнування будівель,
- спорудження нових будівель,
- значну зміну вигляду, яка переінакшує характеристики будівель або визначних місць;

c) дозволяє державним органам вимагати від власника об'єкта архітектурної спадщини, що охороняється, здійснювати необхідні роботи або виконувати такі роботи самим, якщо власник не може їх виконати;

d) дозволяє примусове відчуження об'єктів архітектурної спадщини, що знаходяться під охороною.

Стаття 5

Кожна Сторона зобов'язується заборонити перенесення повністю або частково будь-якої пам'ятки, що охороняється, окрім випадків, коли перенесення пам'яток зумовлюється необхідністю їхнього фізичного збереження. У таких випадках відповідний компетентний орган вживає необхідних застережних заходів для її розбирання, перенесення і встановлення в іншому підходящому місці.

Додаткові заходи

Стаття 6

Кожна Сторона **зобов'язується**:

1. **забезпечити**, щоб державні органи надавали **фінансову допомогу** для підтримання в належному стані та реставрації архітектурної спадщини, що знаходиться на їхній території, відповідно до національної, регіональної та місцевої компетенції та в **межах наявних коштів**;

2. вживати у разі необхідності фінансових заходів з метою сприяння збереженню цієї спадщини;

3. **заохочувати приватну ініціативу**, спрямовану на підтримання в належному стані і реставрацію архітектурної спадщини.

Стаття 7

На території, функціонально прив'язаній до пам'яток, які знаходяться в архітектурних ансамблях або визначних місцях, кожна Сторона **зобов'язується** сприяти заходам, спрямованим на загальне поліпшення якості довкілля.

Стаття 8

Для зменшення ризиків фізичного руйнування архітектурної спадщини кожна Сторона зобов'язується:

1. сприяти здійсненню наукових досліджень з метою визначення і аналізу шкідливого впливу забруднення, а також шляхів і засобів послаблення або ліквідації такого впливу;

2. враховувати в політиці боротьби із забрудненням специфічні проблеми збереження архітектурної спадщини.

Санкції

Стаття 9

Кожна Сторона зобов'язується в межах своєї компетенції забезпечити, щоб відповідний компетентний орган належним чином реагував на порушення законодавства про охорону архітектурної спадщини. У відповідних випадках він може зобов'язати правопорушника зруйнувати новоспоруджену будівлю, якщо вона не відповідає встановленим вимогам, або реставрувати об'єкт спадщини, що охороняється, до його первісного вигляду.

Політика збереження архітектурної спадщини

Стаття 10

Кожна Сторона зобов'язується прийняти комплексну політику збереження архітектурної спадщини, яка:

1. передбачає охорону архітектурної спадщини як одну з головних цілей **планування забудови** міської та сільської **територій**, а також забезпечує врахування цієї вимоги на всіх етапах розробки **планів розвитку територій** та виконання процедур видання дозволів на проведення робіт;

2. заохочує програми реставрації та підтримання в належному стані архітектурної спадщини;

3. розглядає збереження та освоєння архітектурної спадщини і освітницьку діяльність, пов'язану з нею, як **один з головних напрямів політики** в галузі **культури**, охорони навколишнього середовища і загального планування;

4. **сприяє, коли це можливо, в процесі планування забудови міської та сільської території збереженню та використанню деяких будівель, які за своїм значенням не підлягають охороні за змістом пункту 1 статті 3 цієї Конвенції, але які мають значення з точки зору їхнього розташування в міському або сільському середовищі та з точки зору забезпечення якості життя;**

5. сприяє використанню та розвитку традиційних ремесел та матеріалів як важливих складових майбутнього архітектурної спадщини.

Стаття 11

Приділяючи належну увагу архітектурному та історичному характеру спадщини, кожна Сторона зобов'язується сприяти:

- використанню об'єктів архітектурної спадщини, що охороняються, **із врахуванням потреб сучасного життя;**

- пристосуванню, коли це можливо, старовинних будівель для **нового використання.**

Стаття 12

Визнаючи важливість відкриття доступу відвідувачам до об'єктів спадщини, що охороняються, кожна Сторона зобов'язується вжити необхідних заходів для того, щоб наслідки відкриття такого доступу, особливо будь-яке пов'язане з цим перепланування, не порушували архітектурного та історичного характеру таких об'єктів спадщини та функціонально прив'язаної до них території.

Стаття 13

З метою сприяння здійсненню такої політики кожна Сторона зобов'язується розвивати в межах своєї політичної і адміністративної системи ефективне співробітництво на всіх рівнях між органами, що займаються питаннями збереження спадщини, культури, довкілля і загального планування.

Участь та асоціації

Стаття 14

З метою підвищення ефективності заходів державних органів, спрямованих на визначення, охорону, реставрацію, підтримання в належному стані об'єктів архітектурної спадщини, а також на управління ними та освітницьку діяльність, пов'язану з ними, кожна Сторона зобов'язується:

1. створити на різних рівнях процесу прийняття рішень відповідні механізми, які забезпечували б інформацію, консультування та співробітництво між загальнонаціональними, регіональними та місцевими властями, культурними установами і асоціаціями, з одного боку, і широкими колами громадськості, з іншого боку;

2. сприяти розширенню кола спонсорів і некомерційних асоціацій, що займаються питаннями архітектурної спадщини.

Інформація та професійна підготовка

Стаття 15

Кожна Сторона **зобов'язується**:

1. утверджувати у громадській думці розуміння необхідності збереження архітектурної спадщини як елемента культурної самобутності і джерела натхнення і творчості для сьогоденних і прийдешніх поколінь;

2. з цією метою **сприяти** здійсненню **політики поширення інформації та поглиблення поінформованості**, особливо за допомогою використання сучасних засобів зв'язку і поглиблення обізнаності, яка спрямована зокрема на:

a) збудження або підвищення уваги громадськості, починаючи із шкільного віку, до охорони спадщини, підвищення якості створеного середовища і архітектури;

b) змалювання єдності культурної спадщини та зв'язків, що існують між архітектурою, образотворчим мистецтвом, народними традиціями та побутом на європейському, національному і регіональному рівнях.

Стаття 16

Кожна Сторона зобов'язується розвивати професійну підготовку різних фахівців та майстрів-ремісників, що мають відношення до збереження архітектурної спадщини.

Координація на європейському рівні політики збереження архітектурної спадщини

Стаття 17

Сторони зобов'язуються обмінюватися інформацією про їхню політику збереження архітектурної спадщини з таких питань, як:

1. методи, які мають бути прийняті для забезпечення нагляду за об'єктами архітектурної спадщини, їхньої охорони та збереження,

з урахуванням історичного розвитку та будь-якого збільшення кількості таких об'єктів;

2. шляхи узгодження необхідності охорони архітектурної спадщини з потребами сучасної економічної, соціальної і культурної діяльності;

3. можливості використання сучасних технологій для визначення і обліку об'єктів архітектурної спадщини та боротьби з псуванням матеріалів, а також для здійснення наукових досліджень, реставрації спадщини, управління нею та освітницької діяльності, пов'язаної з нею;

4. шляхи поширення інформації про архітектурну творчість як про внесок нашої епохи у загальну європейську спадщину.

Стаття 18

Сторони зобов'язуються надавати одна одній у разі необхідності технічну допомогу шляхом обміну досвідом та експертами з питань збереження архітектурної спадщини.

Стаття 19

Сторони зобов'язуються з урахуванням їхнього відповідного національного законодавства або міжнародних угод сприяти обмінам на європейському рівні спеціалістами з питань збереження архітектурної спадщини, включаючи спеціалістів з питань безперервної професійної підготовки.

Стаття 20

Для цілей цієї Конвенції **Комітет експертів**, створений Комітетом міністрів Ради Європи згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи ([994_001](#)), здійснює нагляд за виконанням Конвенції і, зокрема:

1. **періодично доповідає Комітетові міністрів Ради Європи про хід здійснення державами - учасницями Конвенції політики збереження архітектурної спадщини**, про здійснення принципів, проголошених Конвенцією, і про свою власну діяльність;

2. пропонує Комітетові міністрів Ради Європи заходи, які спрямовані на здійснення положень Конвенції і передбачають також багатосторонню діяльність, перегляд Конвенції або внесення поправок до неї та інформування громадськості про мету цієї Конвенції;

3. надає Комітетові міністрів Ради Європи рекомендації стосовно запрошення держав, що не є членами Ради Європи, приєднатися до цієї Конвенції.

Стаття 21

Положення цієї Конвенції не перешкоджають застосуванню конкретних більш сприятливих положень про охорону об'єктів архітектурної спадщини, визначеної у статті 1, що містяться в:

- Конвенції про охорону світової культурної і природної спадщини від 16 листопада 1972 року ([995_089](#));

- Європейській конвенції про охорону археологічної спадщини від 6 травня 1969 року ([994_312](#)).

Заключні положення

Стаття 22

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи.

Вона підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку три держави - члени Ради Європи висловили свою згоду про обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави-члена, яка висловлюватиме свою згоду на обов'язковість для неї Конвенції після набрання нею чинності, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 23

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, та Європейському економічному співтовариству приєднатися до цієї Конвенції у рішенні, що приймається більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи ([994_001](#)), і одностайним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати в Комітеті.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, або Європейського економічного співтовариства, якщо воно приєднається до неї, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 24

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання, може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка Держава може, в будь-який інший час після цього, заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом перепроводження повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 25

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона залишає за собою право не виконувати повністю або частково положення пунктів с та d статті 4. Інші застереження не дозволяються.

2. Будь-яка держава, яка заявила застереження згідно з попереднім пунктом, може повністю або частково відкликати його шляхом перепроводження повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності від дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

3. Сторона, яка заявила застереження щодо положень, згаданих у пункті 1 вище, не може вимагати застосування цих положень будь-якою іншою Стороною; однак, якщо її застереження є частковим або умовним, вона може вимагати застосування цих положень у тому обсязі, в якому вона сама їх прийняла.

Стаття 26

1. Будь-яка Сторона може в будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом перепроводження відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 27

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради Європи, будь-яку державу, яка приєдналася до цієї Конвенції, а також Європейське економічне співтовариство у разі його приєднання до неї про:

a) будь-яке підписання;

b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, затвердження чи приєднання;

c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 22, 23 та 24;

d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Гранаді третього дня жовтня місяця 1985 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі - члену Ради Європи і всім державам або Європейському економічному співтовариству, яким було запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.
